

Sakspapir

Saksbehandlar	Arkiv	ArkivsakID
Ingvild Hjelmtveit	FE - 002	14/1135

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
27/2014	Formannskapet	PS	19.03.2014
20/2014	Kommunestyret	PS	09.04.2014

Kommunestruktur - vidare prosess

Saksopplysningar:

Bakgrunn

Hausten 2010 gjorde kommunane (Fedje har koplå seg på etterpå) vedtak om at ein ynskjer å delta i felles utgreiing om framtidig kommunestruktur i Nordhordlandsregionen og oppmodar Regionrådet til å stå for prosessen med utgreiinga. Bakgrunnen for dette var at behovet for interkommunalt samarbeid auka på fleire område, t.d. innanfor helse ved Samhandlingsreforma. Generelt auka behov for samarbeid gjorde at spørsmålet om endring i kommunestruktur igjen vart eit aktuelt spørsmål. Regionrådet har følgd opp dette i møte 23.09.11 der ein ber om at det vert søkt om midlar til prosjektet slik at ein kan drive det vidare. Det er no utarbeida to rapportar av Telemarkforskning som gir eit grunnlag for om ein ynskjer å delta i vidare utgreiing om eventuell kommunesamanslåing.

Utgreiingar som er gjort så langt

Rapport 1- Nye samhandlingsreformer og strukturendringar i Nordhordland

Denne rapporten vart lagt fram i juni 2013. Rapporten ser på dei regionale utviklingstrekk kva gjeld befolkningsutvikling historisk og framskrive, reiseavstandar og næringsutvikling. Den ser også litt på endringar i kommunale oppgåver dei siste åra, der samhandlingsreforma står sentralt.

Det er vurdert tre ulike alternativ til kommunestruktur.

- Fortsette som i dag med 9 sjølvstendige kommunar og ha ulike samarbeidstiltak.
- Samanslåing av alle dei 9 kommunane
- Samanslåing av to eller fleire kommunar

Rapporten seier at alle desse alternativa kan veljast. Dersom ein ønskjer å fortsette som i dag så må samarbeidet mellom kommunane få ei meir einsarta styring. Dette for å sikra at den politiske og demokratiske dimensjonen vert betre ivaretatt. Full samanslåing av alle kommunane vil vera det som gir mest robuste fagmiljø på fleire tenesteområde. Dersom ein går for eit slikt alternativ, vert det rådd til at ein må ha desentraliserte løysingar.

Til slutt i utgreiinga ligg det forslag til vidare prosess om kommunestruktur i Nordhordland. Regionrådet slutta seg til tilrådinga i rapporten og bestilte ein rapport – fase 2 i arbeidet med kommunestruktur i Nordhordland. Denne rapporten vart lagt fram i desember 2013.

Rapport 2 – Nordhordland kommunestruktur (TF rapport 331)

I denne rapporten er tre utviklingsbanar for Nordhordland vurdert:

- Fortsette som i dag som sjølvstendige kommunar og utstrakt interkommunalt samarbeid
- Tradisjonell kommunesamanslåing der to eller tre kommunar slår seg saman
- Full samanslåing av alle (dei fleste) kommunane – til ein regionkommune

Desse tre alternativane er vurdert opp i mot følgjande kriterium:

Økonomi

Dei første 15 åra etter ein kommunesamanslåing vil gje lita endring i frie inntekter, medan ein deretter vil få mindre inntekter enn kommunane kvar for seg. Ein større kommune kan verta meir effektiv og dersom det vert realisert kan det gje netto innsparing. Regjeringa har elles signalisert at det vil koma endringar i inntektssystemet som gjer det meir fordelaktig å slå seg saman.

Tenesteproduksjon

Når ein skal sjå på organiseringa av tenestene i ein større kommune, må det vurderast ulike alternativ der behovet for sentralisering og desentralisering vert vurdert opp i mot kvarandre. Dei fagområda som i dag er små kan bli større og meir robuste, og i større grad møta framtida si behov for kompetanse.

Lokaldemokrati

Dersom ein vel samanslåing, må det sjåast på kva som kan gjerast for å vitalisere lokaldemokratiet, som storleik på kommunestyre, utvalstruktur osv. Satsar ein på utvikling av det interkommunale samarbeidet må det også sjåast på korleis det demokratiske perspektivet kan ivaretaast betre.

Samfunnsutvikling

Ein kommunesamanslåing kan føra til at regionen vert oppfatta som meir slagkraftig og meir tydeleg utad. Dersom nye oppgåver skal løysast av kommunane, vil ein større kommune sannsynleg vera betre i stand til å ta i mot dei, og ein vil sannsynlegvis heller ikkje få overført oppgåver frå stat og fylkeskommunane utan at kommunane er store og robuste. Ei utfordring i ein større kommune vil vera at veksten i regionen er svært ulik, frå stagnasjon til område med vekst i «Norgestoppen». Det vil difor bli ei stor oppgåve å få til vekst i heile regionen. Samstundes vil eit tydeleg regionsenter kunne trekka til seg oppgåver og arbeidsplassar som vil koma heile regionen til gode. Eit regionalt Helsehus vil vera eit riktig og viktig steg.

Me viser til rapporten og tilrådingar om vidare prosess.

Signal frå sentralt hald

Signala frå den nye regjeringa er at dei ønskjer ei endring i dagens kommunestruktur som i hovudsak vart bestemt for 50 år sida, og som baserer seg på politiske diskusjonar frå 1950-talet.

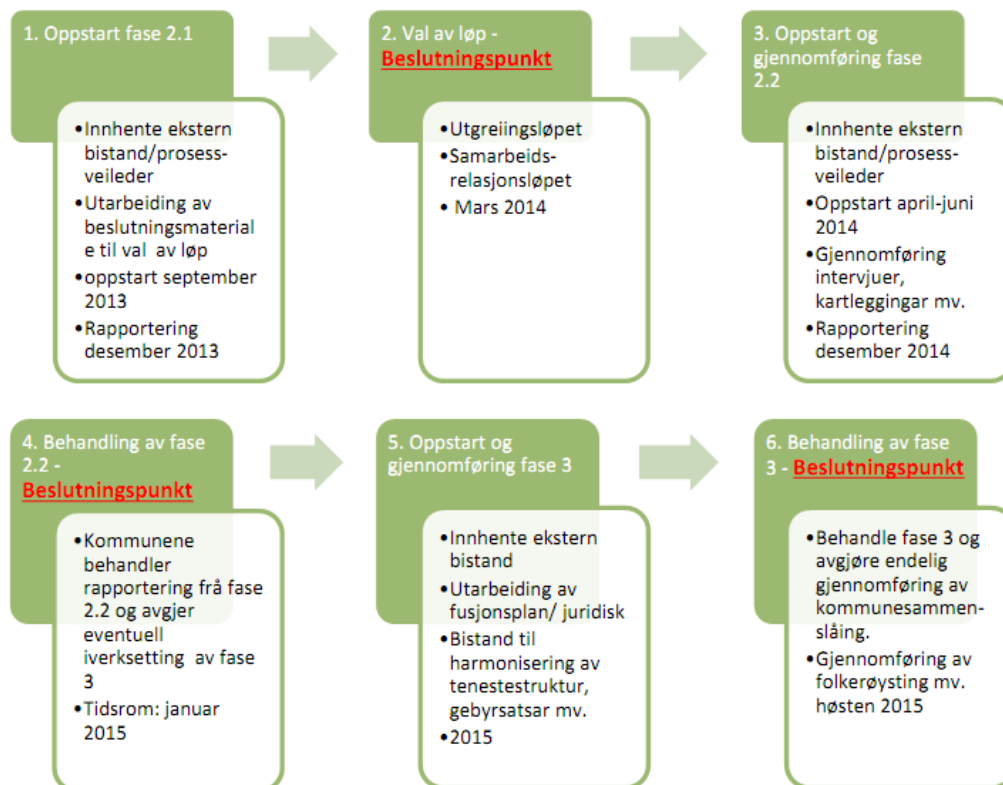
Arbeidsoppgåvene til kommunane har endra seg betrakteleg og det har vore gjennomført store og omfattande reformer. Vidare har samferdsle og kommunikasjonar endra seg dramatisk og me har i dag ein digital teknologi som legg store føringar for tenester og kommunikasjon. Regjeringa har nyleg sett ned eit ekspertutval som skal koma med sin første rapport 24. mars. Vidare forventar ein å få meir tydelege signal på kva regjeringa ønskjer seg og kva verkemidlar som vil bli brukt i kommuneproposisjonen i mai.

Vegen vidare

Det var i utgangspunktet tenkt to løp vidare som kommunane kunne velje mellom:

- Utgreiingsløpet – samanslåing av alle ni kommunane eller ulike konstellasjonar mellom to eller fleire kommunar
- Samarbeidsløpet – fortsette med den struktur ein har i dag og utvikla samarbeidet, men dette vil ikkje bli utgreidd vidare før ein ser resultatane av utgreiingsløpet.

Ut frå dei styringssignala som så langt har kome frå sentralt politisk hald, meiner Telemarksforsking at det er rimeleg å tru at samarbeidsrelasjonsløpet er mindre relevant no enn tidlegare. Når kommunane no skal velja kva dei vil gjera vidare i prosessen, meiner dei difor at kommunane bør velja å gå vidare med utgreiingsløpet. Grunngevinga for dette er at ein då er i tråd med det som ser ut til å bli dei sentralt gitte føringane for kommunereforma. I tillegg vil deltaking i utgreiingsløpet òg vera det alternativet som gjev mest kunnskap om dei moglege alternativa framover. Dei meiner difor at det tidlegare omtala «samarbeidsrelasjonsløpet» bør utgå i den vidare prosessen. Nordhordland Utviklingsselskap IKS sluttar seg til dette, og me rår kommunane til å velja utgreiingsløpet. Også dei kommunane som er usikre på om dei ønskjer kommunesamanslåing, bør velja dette løpet. Når desse vurderingane skal gjerast, må det vurderast kva me veit i dag og korleis ein trur framtida vil bli. Valet som skal gjerast er langsiktig og den kommunestrukturen me har i dag har vore i 50 år. Dei kommunane som vel å bli med i utgreiingsløpet vil få saka til ny handsaming (fase 2.2) der dei vil få valet om å vera med vidare eller hoppa av prosessen. Dersom kommunen ser på kommunesamanslåing som uaktuelt, eller der det eventuelt ikkje er aktuelt med samanslåing med andre kommunar i denne regionen, bør dei seia nei til vidare prosess. Evt. framtidig samarbeid, må eventuelt vurderast nærare når resultatet av endeleg samanslåingsprosess er ferdig.

Finansiering

Det vil bli søkt om eksterne midlar til den vidare utgreiinga. Me trur at ved å vera i forkant – og tidleg ute med kommunestrukturprosessen, så vil det vera mogeleg å henta inn ekstern finansiering. Fram til no er arbeidet gjort utan å belasta kommunane med ekstra kostnader.

Framlegg til vedtak:

Kommunestyret tek rapportane «Nye samhandlingsformer og strukturendringar i Nordhordland» og «Nordhordland - kommunestruktur 2015 (Avgjerdsgrunnlag for val av vidare prosess - fase 2.1)» frå Telemarksforsking til orientering. Meland kommune ønskjer å vera med i den vidare prosessen med utgreiing av samanslåing (samanslåingsløpet). Prosessen vil bli tilpassa statlege signal som måtte koma i tida framover.

Formannskapet - 27/2014**FS - behandling:**

Notat frå KS - Kommunereform/kommunestruktur vart delt ut i møtet.

Avrøysting:

Framlegg til vedtak fekk 5 røyster for (2H, KrF, FrP, AP), 2 røyster mot, (SP, SAM), og er såleis vedteke.

FS - vedtak:

Kommunestyret tek rapportane «Nye samhandlingsformer og strukturendringar i Nordhordland» og «Nordhordland - kommunestruktur 2015 (Avgjerdsgrunnlag for val av vidare prosess - fase 2.1)» frå Telemarksforsking til orientering. Meland kommune ønskjer å vera med i den vidare prosessen med utgreiing av samanslåing (samanslåingsløpet). Prosessen vil bli tilpassa statlege signal som måtte koma i tida framover.

Kommunestyret - 20/2014**KS - behandling:****Avrøysting:**

Formannskapet sitt framlegg til vedtak fekk 20 røyster for, (H, AP, FrP, KrF, V), 7 røyster mot, (SP, SAM, MDG), og er såleis vedteke.

KS - vedtak:

Kommunestyret tek rapportane «Nye samhandlingsformer og strukturendringar i Nordhordland» og «Nordhordland - kommunestruktur 2015 (Avgjerdsgrunnlag for val av vidare prosess - fase 2.1)» frå Telemarksforsking til orientering. Meland kommune ønskjer å vera med i den vidare prosessen med utgreiing av samanslåing (samanslåingsløpet). Prosessen vil bli tilpassa statlege signal som måtte koma i tida framover.

, den 05.03.2014

Ingvild Hjelmtveit
Rådmann